

EKRANDAKI "ADAM"

Dünya kinosunun Sergey Gerasimov, Lev Kuleşov kimi korifeylərindən sənət dərsi alan rejissor, əməkdar incəsənət xadimi Şamil Mahmudbəyov ilk kursdaca kinoda təsadüfi adam olmadığını isbat etdi. O, ekrana ciddi münasibəti, özünəməxsus düşüncə tərzilə diqqəti çəkmişdir.

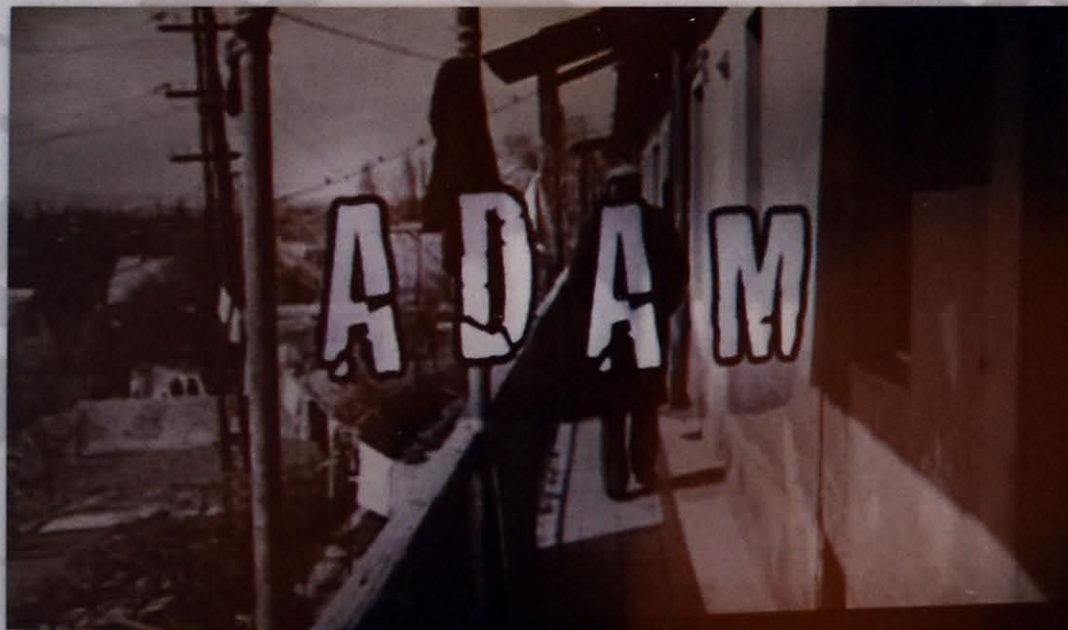
Unudulmaz kinorejissor 1924-cü ildə anadan olub. 1943-cü ildən II Dünya müharibəsinin bir sıra qanlı döyüşlərində iştirak edib, ağır yaralanıb. Ordudan tərxis ediləndən sonra Moskvada Ümumittifaq Dövlət Kinematografiya İnstitutuna daxil olub, görkəmli rejissor Sergey Gerasimovun və aktrisa Tatyana Makarovanın kursunda təhsil alıb. 1954-cü ildən Bakı kinostudiyasında, indiki Cəfər Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" Dövlət Kinostudiyasında rejissor vəzifəsində çalışıb, milli kinomuzun klassikasına çevrilmiş onlarca bədii film çəkib.

Şamil Mahmudbəyovun kinoda ilk işi 1960-cı ildə çəkdiyi "Əyri yolla qazanc" adlı qısametrajlı film olub. Sonrakı illərdə "Romeo mənim qonşumdur" lirik komediyasını, eyniadlı kinoalmanaxa daxil edilmiş "Qaraca qız" kinonovellasını, müxtəlif janrlara aid "Torpaq, Dəniz, Od, Səma", "Həyat bizi sinayır", "Skrupkanın sərgüzəşti", "Dörd bazar günü", "Dərviş Parisi partladır" (K.Rüstəmbəyovla birgə), "Bayquş gələndə", "Od

çində", "Tənha narın nağılı" (H.Turabovla birgə) və başqa filmləri ərsəyə gətirib.

1969-cu ildə çəkilmiş "Şərikli çörək" filmi rejissoru böyük şöhrət qazandırıb. Böyük Vətən müharibəsindən sonrakı ilk illərdə Bakı və bəkililər haqqında səmimi söhbət açan bu film haqlı olaraq Azərbaycan kinosunun qızıl fonduna daxil edilib. Ş.Mahmudbəyov deyirdi: "Mən uşaq kinosu rejissoruyam. Lakin mənə belə gəlir ki, ekranı "yaşlılar üçün" və "uşaqlar üçün" nəzərdə tutulan hissələrə bölmək düzgün deyildir. Film vahid kino əsəridir". 1970-ci ildə rejissor "Şərikli çörək" filminə görə Dövlət mükafatına layiq görülüb.

Rejissor kinomuzda aktyor kimi də bir-birindən maraqlı rollar yaradıb. O, "Yenilməz batalyon" filmində Qaçaq Əlimərdan rolunu böyük ustalıqla oynayıb, Azərbaycan xalqının ən ağır problemi olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə həsr edil-

miş "Fəryad" bədii filmində isə erməni Samvelin mənfi obrazını inandırıcı canlandıırıb. Şamil Mahmudbəyov ömrünün sonuna qədər öz yaradıcı peşəsinə sadıq qalıb. Ağır xəstələnmiş rejissor "Divar" və "İnsan" adlı sonuncu televiziya kinolentlərini tamamlamağa mal tapmadan 1997-ci ildə Bakıda vəfat edib. Son dərəcə xeyirxah, təvazökar və özünə qarşı tələbkar rejissor bu gün filmlərində yaşayır.

REJİSSORUN SON FİLMİ...

2017-ci il dekabrın 22-də "Nizami" Kino Mərkəzində premyerası keçirilən "Adam" filmi Şamil Mahmudbəyovun son filmləri sırasında olan ekran əsəri idi. Məzmununu bir sözlə ifadə etsək, "darıxmaq" deyə bilərik. Bəli, məhz darıxmaq, etinasızlıq və insanların bir-birinə soyuq münasibəti. "Filmin mövzusu mərhum rejissorun həyatının son dövründə yaşadığı həqiqətlə üst-üstə düşür" deyirdi həmin gün sənət dostları. O dostlar ki sayələrində film tamamlanaraq təqdim edilirdi. "Adam"ın ssenari müəllifi yazıçı-tərcüməçi Nəriman Əbdülrahmanlıdır. Balas Abbaszadənin hekayələrinin motivləri əsasında ekranlaşdırılan filmin prodüseri Rasim Həsənov, quruluşçu operatoru Nizami Abbasdır. Hələ 21 il öncə çəkilən ekran işi rejissorunun vaxtsız vəfatı və maliyyə vəsaitinin çatışmazlığı ucbatından yarımçıq saxlanılmışdı. 2010-cu ildə "Yeni dalğa" prodüser mərkəzində filmin quruluşçu operatoru Nizami Abbas tərəfindən Şamil müəllimin rejissor ssenarisi əsasında montaj olunaraq Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə tamamlandı.

"Adam" yalnız daxili təlatümündən başqa, həyatında heç bir səs

olmayan, dostları, yoldaşları tərəfindən etinasızlıqla qarşılaşan, darıxan, çox darıxan Əhməd filmidir. Sevimli aktyorumuz Arif Kərimovun böyük məharətlə canlandırdığı Əhməd orta yaşlarda, ömrünü tənhalığına bürünüb sözün əsl mənasında yola verən biridir. Tamaşaçı elə ilk kadrlardan ora-bura şütüyən maşınların, harasa tələsən insanların, dəyişən zamanın mənzərəsini seyr edən adamın baxışlarındakı tənhalığı görə bilər. Təklili və darıxmağı rejissor çox sadə dildə 38 dəqiqəyə sığışdırıb. Bu qısa müddətdə isə tamaşaçı böyük faciəni bir alimin həyat hekayəsində yaşayır. Deyildiyi kimi, ssenarist bu qədər insafsız davrana bilməzdi. O da qəhrəmanının bu tənhalığına acıyırmış kimi hərdən onu Bakının boz küçələrində köhnə tanışları ilə qarşılaşdırır. Bəlkə, bir-iki kəlmə söhbət edə, keçəni-keçmişini xatırlayıb yalqızlığını unuda deyə... Amma heyhat! İnsanların başı öz işlərinə, dərd-sərinə, problemlərinə o qədər qarışıb ki, nə yoldaş yada düşür, nə dost, nə qohum. İnsanlar bir-birinə qarşı o qədər etinasız, vəfasız, soyuq olublar ki, atrafdakıların faciəsini görə bilmirlər. Bizim qəhrəmanın həyatındakı sükutu pozan kiçik radiosudur. Xırıltılı səsi, illərin yorğunu radio onu heç yerdə yalqız buraxmayan tək varlıqdır.

Film nişin notlarla bitmir. Yalqızlıqdan əziyyət çəkən insana ürəyi də naxələf çıxır. 2010-cu ildə dövlət sifarişli ilə "Yeni dalğa" prodüser mərkəzində tamamlanan filmin montaj və post-prodakşn işlərini filmin operatoru Nizami Abbas həyata keçirib. Rolları Arif Kərimov, Ruslan Nəsirov, Rahib Əliyev, Arif Qasimov və başqaları ifa edirlər və yaradıcı heyət cəmiyyətə 21 il ekran həsrəti çəkmiş "Adam"la kino dilində 38 dəqiqəlik "adamlıq dərsi" keçir. ♦

Lələ Hüseyn

